

Trump Suikastının Küresel Perde Arkası

Son Avrupa Parlamentosu seçimlerinde küreselleşme karşıtı aşırı sağ partilerin ciddi anlamda yükselişi tedirginlik yaratmıştı. Birleşik Krallık, Fransa ve Belçika'da gerçekleşen seçimlerde aşırı sağın yükselişi birtakım koalisyonlarla engellenebildi. Ancak yaklaşmakta olan ABD başkanlık seçimleri hakkında anketler Trump'ın yüksek bir oyla gelebileceğini gösteriyor.

Trump'ın iktidara gelişinin engellenmesi için demokratlar Biden'ın çekilmesini istese de Trump'ın son dönemde artan politik karizması karşısında rekabet edecek aday bulmak da olanaklı görünmüyor. Bu nedenle, uzun süre hukuksal yollarla adaylığı engellenmeye çalışılan Trump'a karşı hukuk dışı mücadele yöntemlerinin dahil olacağı bir senaryo beklenmiyor değildi. Zira ABD tarihinde politik suikast görülmemiş bir olay değil. Ancak düzenlenen suikastın başarısız olması, Trump'ın başkanlık seçimlerine daha güçlü bir şekilde gitme potansiyeli yarattı. Bu nedenle suikast haberi gündeme geldiği gibi kamuoyunda Trump'ın kendi kendine düzmece bir suikast düzenlediği gibi komplo teorileri üretilmeye başlandı. Ancak yakın dönemdeki gelişmeler ve ABD'nin siyasi kültürü dikkate alındığında bu tip teorilerin gerçeklikten uzak olduğu aşikâr. Zira bu hafta düzenlenen NATO zirvesinde Ukrayna savaşının derinleşerek süreceği netlik kazandı. Batı dünyasının müesses nizamı savaşın sürmesinden, Rusya'nın Ukrayna'da oyalanmasından yana. Savaşı Rusya'nın kazanması da kaybetmesi de dengeleri altüst edebilir. Örneğin, NATO zirvesinde 2026'da Almanya'ya seyir füzelerinin yerleştirileceği kararının çıkması savaşın uzatılacağına işaretlerinden biriydi. Ancak alınan bu kararın karşısında direnebilecek siyasi güce ulaşan küreselleşme karşıtı aşırı sağ partiler Avrupa'da gerçekleşen son seçimlerle dizginlenmişti. Fakat geriye en önemli engel olarak, durdurulamayan yükselişiyle Trump kalmıştı.

Trump'ın atmayı hedeflediği adımların Ukrayna savaşını hangi noktaya taşıyacağı belirsiz. Son dönemde NATO ve ABD politikalarına aksi yöndeki hareketleriyle ön plana çıkan diğer bir isim de Victor Orban. AB dönem başkanlığına gelir gelmez Rusya ve Çin'le görüşme yapmasıyla yarattığı imaj AB elitleri tarafından tedirginlik verici olarak görüldü. Savaşın üçüncü yılına girmesine rağmen hâlâ herhangi bir sonuca ulaşamamasından rahatsızlık duyan Orban, ABD'nin stratejisiyle ters bir

şekilde, en azından kısa süreli ateşkes elde etmeyi amaçlıyor. Ancak bu konuda Trump, Orban'dan daha keskin görüşleriyle ön plana çıkıyor. Trump Ukrayna'nın bağımsız bir devletten ziyade Rusya'nın bir parçası olması gerektiği düşüncesinde. Ayrıca Zelenski'nin her ABD'ye gelişinde 50 milyar dolar alıp gittiğini, devlet başkanından ziyade bir iş adamı olduğu şeklindeki alaycı ifadelerle Biden'ın Ukrayna politikasını eleştiriyordu. Trump iktidara geldikten sonra birkaç gün içerisinde Ukrayna savaşını bitireceğini, Ukrayna'ya bir kuruş dahi verilmemesi gerektiğini ifade ediyordu. Trump'ın savaşı bitirme formüllerinin içerisinde Ukrayna topraklarının bir bölümünün Rusya'ya verilmesi, kalan kısmının da NATO ve AB'ye katılmaması, daha da öte herhangi bir uluslararası kuruluşta Rusya'nın izni olmadan dahil olmaması, Ukrayna'nın belli bölgelerinin askerden arındırılması yer alıyor. Dolayısıyla Trump'ın yaklaşımı bir anlamda Ukrayna'nın varlığına son verilmesine göz yumuyor. Genel hatlarıyla bakıldığında Trump'ın savaşı sonlandırma projesi, son derece güçlü bir Rusya ve prestij kaybeden bir NATO ortaya çıkarma potansiyeline sahip. Ayrıca Ukrayna'da zafer kazanan Rusya'nın daha fazla batıya doğru genişlemeye yönelmemesi için bir garanti bulunmadığını da eklemek gerek. Ancak Trump'ın perspektifi bir anlamda Avrupa'nın dertlerinden uzak, Monreo Doktrini ABD'sine dönme eğilimi taşımakta.

1823'ten Birinci Dünya savaşına kadar Monreo Doktrini çerçevesinde ABD, Avrupa'daki rekabetten uzak duruyordu. İkinci Dünya savaşı esnasında yapılan Bretton Woods Anlaşması ile doların altına dönüşebilen tek para haline gelişi, ABD'yi savaştan yıkılan Avrupa'yı toparlamaya girişmesi ve komünizm tehdidine karşı liberal Batı dünyasının koruyuculuğunu üstlenmesi ile resmen Monreo Doktrini terk edildi. SSCB'nin dağılmasının ardından dünyada tek süper güç olarak kalan ABD, küreselleşmeyi ivmelendirdi. Böylece dünya küresel bir üretim bandına dönerken sermaye tüm dünyadan kuzey batıya doğru akmaya başladı. Bu sürecin yarattığı eşitliksizlik, yozlaşma, çevre sorunları, çatışmalar; beraberinde, az gelişmiş ülkelere gelişmiş ülkelere doğru yönelen göçü arttırdı. Bu durum karşısındaki toplumsal reaksiyon yabancı düşmanlığı ve muhafazakâr eğilimlerin güçlenmesi şeklinde tezahür etti. Bir yanda ABD merkezli küreselleşme krize girerken Asya'da ABD'nin tek kutuplu dünya modelini yerinden etme potansiyeli taşıyan Çin yükseldi. Geline

noktada, ABD’de tekrar Monreo Doktrini’ne benzer bir ie d6nmeyi savunan eğilim g6lenmeye başladı.

Bu eğilim en g6l şekilde 2016’da Trump’ın iktidara gelişiyle sesini duyurdu. Trump d6neminde NATO, DS6, DT6, BM gibi küreselleşmenin başlıca unsuru olan uluslararası kuruluşların varlığı sorgulandı. Benzer eğilim Avrupa’da aşırı sağ popülist liderlerden de geldi. Bu süreçteki en büyük kırılma Rusya’nın Ukrayna’yı işgal etmesiyle yaşandı. Savaşın ilk d6nemlerinde aşırı sağ popülistler eleştirilere maruz kalıp tutumlarını daha küreselci bir noktaya kaydırmak zorunda kalsalar da savaşın uzaması, savaşla ilgili herhangi bir 6zme gidilmemesi, artan külfet ve enflasyon anti kreselciliğin tekrar yükselmesine sebep oldu.

Gelinen noktada Ukrayna’nın savaşı kazandığı bir senaryo Rusya’nın daha da agresifleşmesine, Ukrayna’nın savaşı kaybettiği bir senaryo ise Rusya’nın daha da yayılmak için cesaretlenmesine sebep olabilir. Bu nedenle Ukrayna savaşının çıkmaza girmesi, küreselci Batı kanadı için mecburi bir hal aldı. Dolayısıyla mevcut tabloyu değiştirmek isteyen siyasi iradelere yasal veya yasa dışı her türlü müdahalenin yapılacağı bir d6neme girildiği s6ylenabilir. Politik rekabet sertleştikçe mevcut küresel dinamikleri değiştirme iddiasına giren farklı siyasi figürler de suikast benzeri yasa dışı müdahalelerle karşılaşabilir. Küresel gerginliğin yanı sıra ABD’nin siyasi tarihinde siyasi cinayetlerin azımsanmayacak miktarda olduğu da hesaba katılınca Trump’a suikast düzenlenmesinin olağan dışı bir durum olmadığını s6ylemek mümkün. Dileyelim ki süreç, demokrasiyi sarsan siyasi suikastlar yerine çatışmaları sonlandıran bir siyasi düzleme evrilir...

Okan Can, "Trump Suikastının Küresel Perde Arkası"

<https://www.fikirtepedya.com/dis-politika/trump-suikastinin-kuresel-perde-arkasi/> (Yayın Tarihi: 15 Temmuz 2024).